

Leders tale til årsmøtet i representantskapet Mjøsen Skog BA den 15. april 2010

Even Mengshoel

Ordfører – gode årsmøte

Jubileum

Mjøsen Skog var 100 år i 2009. Styret er godt fornøyd med markeringene og mener vi klarte å markere 100-årsjubileumet på en verdig og skikkelig måte. En stor takk til alle som bidro. En ekstra takk til jubileumsgeneral Einar Moe som sørget for at arrangementene gikk på skinner.

Årets resultat

Driftsresultatet for Mjøsen i 2009 ble på pluss 1,5 millioner, inkludert bonusutbetalinger for tømmerleveranser på 3,4 millioner og jubileumskostnader på 1,4 millioner. Rein drift uten bonus og engangskostnader til jubileum, var altså på pluss 5,3 millioner for 2009.

Sammenlignbare tall for 2008 – med tap på fordringer på 6,4 millioner, var minus 9,7 millioner kroner.

Tallene forteller hvordan Mjøsen Skog i løpet av året har tilpasset driftsorganisasjonen til å bære alle sine kostnader. Etter bortfall av til dels store finansinntekter, var det helt nødvendig å ta grep for å etablere en framtidig bærekraftig modell med positive driftsresultat også uten finansinntekter. Det betyr ikke at vi ikke fortsatt søker en sunn avkastning på investeringene våre, men driftsmodellen er nå uavhengig av svingninger i finansavkastningene. Det har vært krevende, men jeg mener at årets resultat viser at dette var helt nødvendig. Når vi også tar med at vi hadde en nedgang i tømmeromsetningen på 17 % - fra 940.000 m³ til 777.000 m³, har styret sagt seg godt fornøyd med driftsresultatet.

I talen min i fjor sa jeg at 2009 ville bli et krevende år. Og det slo så absolutt til. Finanskrisen skapte store svingninger i markedet, noe som slo direkte inn i våre priser og omsatt volum. Det er tøft for organisasjonen å tilpasse aktivitet og kostnader i et så raskt tempo som siste året krevde. Avveiningene som måtte gjøres var vanskelige – kanskje spesielt mht entreprenørkapasitet. Med store kapitalkostnader er det ikke mulig for våre samarbeidende entreprenører å bare skru på og av aktiviteten i takt med et marked som endret seg så fort. Den kapasiteten vi i normal drift har svært god bruk for, var det en utfordring å holde gående gjennom fjoråret. Etter styrets syn så lyktes dette rimelig bra. Administrerende kommer nærmere inn på hvordan dette ble løst i sin gjennomgang, men jeg vet at resultatet ikke har kommet drivende av seg sjøl. Vil derfor benytte anledningen til å rose samtlige ansatte i Mjøsen Skog for i et krevende år å virkelig ha vist engasjement, kreativitet og stå-på-vilje for å skape driftsresultatet.

En av flere forutsetninger for omdanningen til andelslag var å vise at all kapital koster og at den individuelle egenkapitalen derfor skulle forrentes. I 2008 klarte vi av ulike grunner ikke dette. Det har derfor vært viktig for styret å vise at forutsetningen fortsatt gjelder. Styret foreslår derfor et utbytte på 3,5 % for 2009, både for den pliktige andelskapitalen og den frivillige tilleggskapitalen. Dette gjør vi til tross for at årets resultat – etter nedskrivning av Norske Skog aksjer, ble på minus 14 millioner. Styret mener at med et solid driftsresultat - kombinert med en sterk egenkapitalprosent på 67, er det både forsvarlig og riktig å gi konkurransedyktig avkastning på egenkapitalen. På den måten viser vi også at det skal være gunstig for den enkelte andelseier å ha kapital stående i Mjøsen Skog.

Norske Skog

Styret gjør ikke jobben sin dersom det ikke vurderer kapitalplasseringene til Mjøsen Skog fortløpende. Vårt salg av Norske Skog-aksjer for mindre enn 10 millioner har fått mye oppmerksomhet. Etter min mening har oppmerksomheten og spekulasjonene vært større enn realitetene skulle tilsi.

I lang tid har vi vært tydelige på at vi har vært for tungt eksponert i ei enkeltaksje. Det har da også historien gitt oss en smertelig lærdom om. Med etterpåklokskapens fasit i hånd er det lett å se at vi ikke burde stoppet nedsalget vi var i gang med for å redusere risiko i 2006. Men det er grunn til å minne om at vårt eierskap i Norske Skog også har vært strategisk viktig for å bidra til å ha en betalingsdyktig industri med behov for vårt råstoff.

Uansett så må vi til enhver tid foreta vurderinger med dagens briller på. Da har vi funnet det riktig å redusere engasjementet i Norske Skog. Dette er gjort ut fra et ønske om å redusere risiko og øke vår finansielle handlefrihet. Vi ser ikke for oss noe utbytte på disse aksjene i overskuelig framtid, og så lenge vi ikke trader aktivt, får vi heller ingen finansiell avkastning på investeringen. Etter min mening skal heller ikke trading med børsnoterte aksjer være en naturlig virksomhet for et skogeierandelslag. Norske Skog vil fortsatt være en viktig aktør for Mjøsen, og vi har ingen planer om å selge oss ut nå. Men det kan selvsagt reises spørsmål ved om den strategiske betydningen av vårt eierskap er like stor nå som tidligere. Det kan stilles spørsmålsteget ved om den økonomiske handlefriheten for selskapet er av en slik art at de valg som blir tatt framover vil styres av selskapets krevende økonomi – helt uavhengig av eierskap.

Jeg har merket meg at noen kritikere av nedsalget har hevdet at det må være bedre å tape alt enn å selge ut på dagens kurser. En slik innstilling blir for meg totalt uansvarlig for en ledelse med økonomisk ansvar. Jeg mener det er farlig å ha et så sterkt kjærlighetsforhold - basert på bakspeilet, til børsnoterte aksjer at det hindrer en løpende vurdering av eksponering, risiko og avkastningskrav. Sjøl om kursen var helt tragisk, var salget et ledd i målsetningen om å ha finansiell handlefrihet og også bidra til finansiell avkastning. Vi har som mål å betjene egenkapitalen i Mjøsen Skog med konkurransedyktig forrentning. Det kan vi klare på 2 måter; den ene er å øke vår tømmermargin – altså ta direkte fra tømmerstokken, noe som vil svekke vår konkurransevne i tømmermarkedet og senker tømmerprisen til våre eiere. Den andre måten er å tilstrebe en finansiell avkastning på kapital plassert både i verdikjeder og andre plasseringer. For meg er det valget enkelt.

Storleveransetillegg for å møte økt konkurranse

Statistikken for avvirkingen i 2009 viste et hogstkvantum i Norge på 6,8 millioner m³. Dette er det laveste nivået på 34 år. Skogeierandelslaga hadde i sum en større volumnedgang enn konkurrentene. Skogeiersamvirket tapte altså markedsandeler til andre aktører. I Mjøsen Skog har vi ikke gjort det og har en meget sterk markedsandel på hele 94 %. Det er vi selvsagt fornøyde med. Markedsandelen viser at vi over tid har klart å opprettholde konkurransedyktige tømmerpriser. Men vi må også være så ærlige at vi innser at en betydelig drahjelp for å klare dette, er at vi har hatt finansinntekter som har gjort det mulig å utbetale hyggelige bonuser i tillegg til løpende tømmerpriser.

Styret har lagt til grunn at vi i framtida skal være konkurransedyktige uten denne finansavkastningen. Uten hjelp av bonuser er selvsagt konkurransekraften vår svekket. Vi merker det spesielt i konkurransen om de store tømmerpartiene. Dilemmaet vi da møter er to uforenlige ønsker; både lik pris for all leveranse og samtidig styrke konkurransekraften vår mot de store leveransene. Vi har en løpende diskusjon i styret om hvor langt vi kan gå i ha ulike priser. Og det er en viktig diskusjon – sjøl om lik pris ikke er noe samvirkeprinsipp, så er det opplagt ei grense for hva som både kan og skal aksepteres. Vi konkluderte med at det ville være uansvarlig av oss å ikke møte denne konkurransen offensivt. Styret valgte derfor å innføre storleveransetillegg i to trinn for tømmer fra våre eiere. Ett trinn på kr 10 pr m³ for leveranser over 1.500 m³ og ett på kr 15 pr m³ for leveranser over 5.000 m³.

Vi kan kritiseres for at vi da tilgodeser de store på bekostning av de små. Det kan også hevdes at vi med dette anser de store som viktigere enn de som er mindre. Jeg vil slå fast at styret ikke tenker slik. Vår jobb er å ivareta alle eieres interesser. Styret applauderer heller ikke en utvikling med store prisforskjeller som går lenger enn det som kan begrunnes i lavere kostnader med store leveranser. Sjøl om jeg ser relevante innvendinger mot stordriftstillegget, er jeg overbevist om at en organisasjon som melder seg ut av virkeligheten og neglisjerer et marked, verken tjener eiernes interesser eller kommer til å få noe langt og rikt liv. Vi er imidlertid avhengige av en felles forståelse for dilemmaene og – om ikke nødvendigvis ovasjoner, i det minste at det er en aksept for virkemidlene vi tar i bruk for å ha konkurransekraft i hele variasjonen av leveransestørrelser.

Store volumer gjennom Mjøsen Skog er det som gjør det mulig for oss å utvikle og ha gode systemer og leveringsdyktighet, fra stubbe til industri. Det legger grunnlaget for å få større verdier ut av tømmerstokken og en kostnadseffektiv omsetning. Jeg underslår selvsagt ikke at finansieringen av stordriftstillegget kommer fra tømmermarginen til alle leverandørene. Men i sum er jeg sikker på at nettopp ved å holde tømmervolumet oppe, vil vi også klare en bedre tømmerpris til alle leverandørene enn alternativet ville vært.

Innføringen av et eget storleverandørtillegg gjør det naturlig å se på våre virkemidler i sammenheng.

Med innføring av stordriftstillegg har avvirkningsavgiften igjen bare et formål, å samle inn driftskapital til arbeidet som utføres i Mjøsen Skog. Styret foreslår derfor å fjerne avvirkningsavgiften. For at konkurransekraften om de store partiene ikke skal endres, vil vi da øke storleveransetillegget for å kompensere for effekten nedtrappinga av avvirkningsavgiften i dag har for de store leveransene. Årsmøtet skal diskutere denne saken seinere i dag, men styrets forslag er så nært koblet sammen med storleveransetillegget, at jeg velger å nevne det i den sammenheng.

Samarbeid for å spare kostnader

Vårt sterke fokus på å spare kostnader som belaster tømmerprisen må fortsette. Da må vi også se om vi kan senke kostnader ved å dra nytte av kompetanse og innsats i skogeiersamvirket på tvers av nivåer og grenser. Skogeierforbundets styre har derfor satt ned et utvalg som har fått i mandat å se på potensialer for bedre utnyttelse av ressursene i skogeiersamvirket. Det at vi er selvstendige juridiske andelslag med egne forretningsområder legger noen skranker på hvor det kan letes, men jeg er rimelig trygg på at vi finner tiltak som vil gi betydelige besparelser over tid. Jeg føler også at viljen til å samhandle mer for å spare kostnader, nå er stor i hele skogeiersamvirket.

Optimalt organisert ?

Mjøsen Skog er blitt over 100 år. Det alene viser at organisasjonen har hatt evne til å endre seg med skiftende arbeidsoppgaver i ulike tider. Med blikket tydelig vendt framover, må vi med jevne mellomrom åpne for å se om vi er optimalt rigget for å løse endrede behov hos våre andelseiere. Etter drøftinger på de regionale samlingene med lokallagene i høst, var signalene så entydige at styret valgte å sette ned et bredt sammensatt utvalg – ledet av Heidi Hemstad, som har fått i oppdrag å utrede behovet for endringer og eventuelt foreslå en framtidig modell med tilhørende finansiering. Håper og tror at det blir et konstruktivt engasjement - både fra lokallaga og direkte medlemmene, som klargjør hvilke utfordringer vi står overfor framover, og hvordan vi best mulig kan organisere oss for å løse oppgavene. Jeg vil derfor nøye meg med å si at vi gjennom våre lokallag og medlemsområder har et helt unikt redskap som ingen av våre konkurrenter matcher. Det er viktig at eierskapet vi har til egen organisasjon blir styrket og videreutviklet. Jeg er den første til å innrømme at det er ingen enkel oppgave å finne den modellen som både effektivt målretter den næringspolitiske innsatsen, og samtidig evner å ta vare på den lokale egenarten og eierskapet. Men jeg har stor tillit til at utvalget lander på gode forslag til løsninger.

Etter flere år med økende andel kvinnelige tillitsvalgte i våre lokallag, fikk vi fra i fjor til i år en nedgang fra 30 % til 25 %. Dette kan være et tilfeldig utslag som ikke skal tillegges for stor vekt. Men uansett er det en påminning om at sjøl om vi dette året avslutter kvinneprosjektet Push Up, vil ikke det på noen måte si at vi kan slappe av på oppmerksomheten på hvordan vi rigger organisasjonen til å være attraktiv for begge kjønn i hele aldersspennet. Det er viktig for å kunne tiltrekke oss den beste kompetansen som finnes for å utvikle Mjøsen Skog videre. Går det som valgkomiteen innstiller, vil styret i Mjøsen Skog det kommende året for første gang i historien ha et flertall av jenter. Det er også et signal til våre kvinnelige skogeiere om at deres innsats er ønsket og verdsatt i organisasjonen.

Bioenergi

Bioenergi er et tema jeg har vært innom i alle mine årsmøtetaler. Jeg må dessverre enda en gang gjenta formuleringen om at myndighetenes festtaler ikke følges opp med nødvendige virkemidler. Det er fortsatt ikke rammevilkår som gjør det mulig å nå de samme politikeres konkrete mål om 20 TWH bioenergi innen 2020. Det er likevel noen positive trekk det er grunn til å gi kreditt for. Endelig ser det ut til at grønne sertifikater kommer på plass. Dette vil være et viktig bidrag for å gjøre grønn kraftproduksjon lønnsom. Jeg må imidlertid påpeke at forutsigbarheten i ordningen ikke er imponerende når det gjelder overgangsordningene. Det er uholdbart at det ble klart sagt at ordningen skulle gjelde for investeringer med oppstart etter 1.1.2004, mens de nå sier at de bare skal gjelde for de med oppstart etter 7.9.2009.

Konsekvensen er at mange stolte på politiske løfter og har gjort investeringer basert på kalkyler som ikke lenger holder vann.

Vi mangler fortsatt ordninger som stimulerer til varmeproduksjon basert på bioråstoff. Riktignok er Enova tilført store midler. Når de nå også har fått krav om å lage egne strategier for å nå de satte måla, må vi ha lov til å ha forventninger om at det vil føre til merkbare endringer. Flisstøtten som ble innført som ledd i krisepakka, er også videreført. Og det må jeg få understreke; inntil bedre virkemidler kan innføres, er det helt avgjørende for dette segmentet at vi kan ha trygghet for at flisstøtten blir videreført.

Mjøsen Skog har valgt å satse på å utvikle bioenergi som ei ny verdikjede for skogbruket. Etableringen av flisterminalen på Rudshøgda var en viktig milepæl i denne strategien. Store deler av flisproduksjonen vår går nå til Sverige. I Norge er det rett og slett ikke et marked som kan ta unna store volumer.

Innlandet har stor skogproduksjon og relativt sett et mindre flismarked enn produksjonen. Det vil derfor også i framtida være behov for å selge flis fra Innlandet utenfor vår geografi. For å kunne tilby fliskunder en konkurransedyktig pris, er vi derfor avhengige av lave transportkostnader. Jernbanen er derfor viktig for oss. Allerede i dag sender vi 450 jernbanelaster i året med massevirke eller flis. For å optimalisere transporten vår, trenger vi et sidespor på Rudshøgda. I valgkampen hadde vi blant annet besøk fra Samferdselsdepartementet på flisterminalen. Vi ble da lovd at det skulle etableres en ordning som kunne støtte etablering av slike sidespor. Det ble fulgt opp i revidert Statsbudsjett, men da de er usikre på om ordningen er i strid med EØS-reglementet om næringsstøtte, ble saken sendt til ESA for vurdering. Så inntil videre må vi tøyle utålmodigheten og avvente behandlingen i ESA.

Gjennom Oplandske Bioenergi er vi posisjonert for å ta del i varmemarkedet. Selskapet har nå 7 fjernvarmeanlegg i drift og har kontrakter på 2 til som er under planlegging. Det største er Tine sitt anlegg på Tretten, som alene er planlagt å bruke hele 9 GWh. Når dette er i drift vil Oplandske stå for en leveranse neste sesong på ca 25 GWh. Dette er ikke et område som gir raske penger tilbake, men det er for oss viktig å være tilstede i markedet slik at vi kan konkurrere om de anleggene som er best egnet for fjernvarme. Og det er jo naturligvis områder med antatt best lønnsomhet det er størst interesse for, også fra andre aktører.

Skrekkeksempel på politisk håndverk

Behandlingen avgiftsfritaket for biodiesel fikk i Statsbudsjettet, er ei lærebok i slett politisk håndverk. Aldri før har jeg sett et Storting som til de grader er blitt ydmyket og fratatt innflytelse. Dette var direkte pinlig for politikere som faktisk vet at næringslivet trenger forutsigbarhet og trygghet for investeringer i ny miljøvennlig teknologi basert på fornybare ressurser.

Avgiftspolitikken er det viktigste virkemiddelet staten har for å fremme markedet for miljøriktig drivstoff. Bare for å vise potensialet biodrivstoff kan ha for skogbruket; Xynergo ved Hønefoss prosjekterer med en produksjon tilsvarende omtrent 15 % av Norges behov for biodiesel. Dette utløser et virkesbehov på godt over 2 millioner m³. Foreløpig er dette et utviklingsprosjekt, og det vil ta tid før dette eventuelt kan kommersialiseres og få betydning for våre avsetningsmuligheter.

Spennende energimarked

Energimarkedet er et spennende område hvor mye kommer til å endres. Der er det usikkert å navigere etter gamle sjøkart. Et par eksempler som understreker det:

I 2009 rullet det ut 20 millioner elektriske sykler på gatene i Kina.

I Tyskland skjedde det 18 ganger i løpet av året at kraftselskapene måtte betale for hver kwh de leverte inn på nettet. På den andre sida av skalaen så vi en strømpris på 12 kroner kwh i Trøndelag den 17. desember.

Ekstreme prisvariasjoner kan dempes, men neppe fjernes helt. Det kan tenkes at forbedringer i kabelsystemet i framtida kan binde sammen all kraft fra Nord-Europa. Med min frodige fantasi kan jeg også tenke muligheten til at nettet – i alle fall i teorien, også kan kobles sammen med dampturbiner drevet av solenergi fra Sahara. Uansett scenario, så vil fleksibiliteten ved en økt produksjon av fornybar kraft være et godt bidrag til å kutte topp og bunn av priskurven.

Sats på Kinderegget !

Vårt bidrag her vil – dersom Regjeringen virkelig ønsker det, være å produsere råstoff både til varme og strømproduksjon. Det geniale med biovarme, er at den frigjør elektrisitet som kan brukes til verdiskapende industriproduksjon og f eks til å lade elbiler for å redusere utslipp fra transportsektoren. Med et fungerende jernbanenett, kan den frigjorte elektrisiteten også brukes til å kjøre flere tog med blant annet tømmer og flis. Elektrisitetsproduksjon basert på fornybart skogsvirke vil forsterke effekten. I tillegg vil det spare samfunnet for enorme beløp i infrastruktur. Med produksjon av biokraft kan en i større grad produsere krafta slik at eksisterende kabler kan brukes. Som om ikke dette var nok, så vil slik kraftproduksjon flere steder i landet avlaste behovet for å transportere strøm over lange strekninger med tilhørende energitap og gi en nasjonal sikkerhet for en viss kraftproduksjon regionalt dersom det oppstår feil i infrastrukturen. Det er helt utrolig at myndighetene ikke begjærlig griper dette Kinderegget som sørger for rimelig fornybar energi, sparer miljøet, øker verdiskapingen, reduserer investeringene i kraftnett og samtidig styrker forsyningsikkerheten.

Skogbrukets Månelandingsprosjekt

Men vi har enda mer vi kan bidra med. Kanskje burde vi i skogbruket lansere et eget Månelandingsprosjekt – et prosjekt med betydelig lavere risiko og kostnader enn originalen. Vi vet at transportsektoren står for omtrent 20 % av det totale utslippet av CO₂ i landet, og da må vi finne en løsning for å få dette utslippet ned. Kanskje bør utviklingen av andregenerasjonsbi drivstoff også bli et Månelandingsprosjekt ? Prosjektet må da selvsagt - på samme måte som Statsministerens prosjekt, unntas fra Finansdepartementets ”provenyeffektregneark”, hvor alle investeringer automatisk konkurrerer med midler til sykehjemsplasser, barnehager og andre gode formål. Kanskje kunne dette bli den varslede Landbruksmeldingas Månelandingsprosjekt ?

Næringspolitikk

I forkant av stortingsvalget hadde vi som vanlig samling for Innlandets kandidater. For oss er det viktig å få disse i tale også utenfor stortingskontorene. Ved slike samlinger etableres og videreutvikles kontaktene, og bidrar til en gjensidig tillit og forståelse for næringas utfordringer. Det gir oss en god plattform for det næringspolitiske arbeidet også mellom valgene.

Vi har ingen grunn til å klage på interessen for skog og skogbruk fra Innlandets representanter. Tvert i mot. De er interesserte og kunnskapsrike om skogens betydning – både for klimaet og for Innlandet. Vi har et godt samarbeid med politikerne, både regionalt og sentralt. Og vi trenger politisk oppmerksomhet og drahjelp i mange sammenhenger. Jeg vil likevel nevne ett område som det er en utfordring å skape politisk oppmerksomhet om, den stadige innskrenkningen i grunneierretten. Ikke så mye hver gang, men som i sum gir betydelige begrensninger i vår rådighetsutøvelse. Jeg velger å bruke forslaget til endringer i Friluftsløven for å vise hva jeg mener. Dette forslaget åpner blant annet for muligheten for ferdsel på private veier og stier i innmarka hele året, både for fotgjengere, syklistene og for ridning. Forslagene anbefaler at ikke bare kommunen skal ha såkalt "inngrepsløyve", men også at organisasjoner med reiselivs- eller friluftsmål skal kunne få hjemmel av kommunen til løypemerking, bygging av klopper og bruer og til å sette i gang tiltak langs ruter og stier i utmark helt uten eiers godkjenning. Eiers rett kan altså bli redusert til en mulighet til å kunne kreve skjønn for å få erstattet påført skade.

Forslaget vil også oppheve den spesielle beskyttelsen plantefelt i dag har i forhold til fri ferdsel. Jeg har enda ikke møtt noen som har opplevd forbudet mot fri ferdsel i plantefelt som noe problem i forhold til allemannsretten. Saken blir ikke bedre av at forslaget likestiller telting med bruk av campingvogner og bobiler. Jeg er absolutt for fri ferdsel og allemannsretten, men dette forslaget undergraver helt unødvendig dialogen som løsningsmiddel i de få tilfeller det i dag er uenigheter om praktiseringen av gjeldende rett. Dette lovforslaget ser ut til å være designet for å løse helt spesielle utfordringer i strandsona i Oslofjorden og i enkelte hytteområder. Selvsagt gir det håpløse utslag når det samme lovverket også gjøres gjeldende for hele landet. Vi har allerede et verktøy i Plan – og Bygningsloven som kan brukes til å løse de utfordringene dette forslaget er ment å løse. For meg synes det som om byråkratene i Miljøverndepartementet - bak sine skrivepult, har utvist stor fantasi i å konstruere ikke-eksisterende problemer, som de deretter ser et behov for å løse i lovs form !

Investeringer i vei

Som jeg har vist tidligere, så er vår næring avhengig av gode transportårer og infrastruktur. Det er grunnen til at vi legger mye energi inn i arbeidet for å bedre infrastrukturen. Skogeierforbundets leder vil orientere nærmere om dette arbeidet, slik at jeg nøyer meg med noen kommentarer rundt en graf som Statistisk Sentralbyrå hadde utarbeidet for Dagens Næringsliv i forrige uke.

Grafen viser veiinvesteringer som andel av BNP for Fastlands-Norge. Den viser at den var økende på tidlig nitti-tall – gjetter på at det var investeringer i forbindelse med OL på Lillehammer. Siden har den falt betraktelig. Investeringene har ikke vært i nærheten av å holde tritt med veksten i økonomien. Det er betenkelig, spesielt når vi vet at godstransport på vei er om lag doblet siden midt på åtti-tallet, og at persontransporten er økt med omtrent 30 %. Statistisk Sentralbyrå har ikke ferskere tall enn for 2007, og har heller ikke tall for hvor mye opptrappingen i nasjonal transportplan vil utgjøre i forhold til BNP. Røffe anslag tyder på at nivået vil nærme seg de vi så på nitti-tallet. Opprettholder politikerne denne prioriteringa over tid, vil det være et godt bidrag til å bedre situasjonen. Med de store investeringsbehovene vi i tillegg ser for jernbanenettet, er i alle fall ikke jeg overbevist om at bevilgningene - i konkurranse med alle andre gode formål, kommer til å ha så høy prioritet over tid uten at vi fortsatt klarer å opprettholde et massivt trykk.

Klimakur gir skogbruket en viktig rolle

I februar i år la Klima- og forurensningsdirektoratet fram rapporten Klimakur 2020. Rapporten består av en meny med ulike tiltak og virkemidler som kan bidra til å oppfylle Norges klimamål. Rapporten skal være et grunnlag for å diskutere klimapolitikken og behovet for endrede virkemidler.

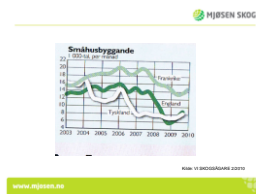
I denne rapporten er skogens betydning tillagt betydelig vekt som de mest kostnadseffektive tiltakene Regjeringa kan bruke i arbeidet med å redusere våre utslipp av CO₂. Rapporten understreker skogens rolle som karbonlager og ressurs til energiformål og byggeråstoff. Klimakur 2020 har vurdert en rekke virkemidler som kan utløse tiltak som gir utslippsreduksjoner. Mange av tiltakene i skogbruket kan utløses ved eksisterende virkemidler, eller ved en justering av disse.

Rapporten løfter fram virkemidler som tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket, bedret skattefordel ved bruk av skogfondsmidler, innføring av 28 % skatt på næringsinntekt fra skog og støtte til infrastruktur i skog. I tillegg peker den på planteforedling, endrede standarder for optimale plantetall og gjødsling. Dette er gode forslag som gir håp om fornuftige politiske vedtak når det gjelder skogbruket. Rapporten synliggjør tydelig at et aktivt skogbruk er en billig og kostnadseffektiv måte å bidra til å løse noen av klimautfordringene. Skogen har fått en så sentral plass at det gir håp om at Statsministeren i sin neste nyttårstale – i tillegg til å snakke om bevaring av regnskog, også vil vektlegge betydningen av et aktivt norsk skogbruk i klimakampen.

Markedsutsikter

Administrerende vil komme nærmere inn på markedsbildet i sin gjennomgang, så jeg går bare raskt inn på noen grove makrotrekk. Det kan virke som om vi nå øyner slutten av den verste globale lavkonjunkturen siden tretti-tallet. Til tross for et ras i forbruket av trevarer, ser vi en forsiktig økning i de internasjonale trelastprisene.

Foreløpig er prisene mest drevet av at bransjen har hatt et dramatisk fall i produksjonen. Viktige skogland som Tyskland, Østerrike og Finland har hatt betydelige produksjonsfall. For eksempel er produksjonen i Finland redusert med hele 40 %. Men der ser vi at produksjonen nå er i ferd med å stige igjen. Svenskene har hatt fordeler av å ikke være en del av Euroen, og har tatt markedsandeler og unngått så dramatiske reduksjoner. Det er grunn til å merke seg at valutaforholdene også har bedret deres konkurransekraft i forhold til norsk trelast.

Denne figuren over husbygging i noen viktige markeder i Europa, viser at husbyggingen tar seg noe opp. Det er også en tilsvarende liten oppgang i det viktige amerikanske markedet. Men det er rett å påpeke at disse økningene kommer fra et særdeles lavt nivå.

Prognosene utarbeidet av Euroconstruct – som er et redskap for 19 europeiske land, viser at det tar tid før byggeriene er tilbake på et normalnivå. De spår at byggeriene øker saktere enn den generelle veksten i økonomien gjennom 2010 og 2011, og først er i takt med den økonomiske utviklingen i 2012. En usikkerhet her er hvor sterk den selvstendige veksten er som skal overta når effektene av de statlige krisepakkenes fases ut.

Tallene fra Statistisk Sentralbyrå over igangsatte bygg i januar 2010, viser at den er omtrent på samme nivå som i januar 2009. Virkningene av finanskrisa hadde da enda ikke fått fullt utslag. Det gir grunn til forsiktig optimisme. I tillegg er det norske markedet holdt oppe av et relativt høgt forbruk til renovering og tilbygg. Det norske privatmarkedet har – i motsetning til andre land, fått økt sin kjøpekraft gjennom finanskrisa. Det kan derfor være håp om at markedet i Norge vil kunne friskmeldes tidligere enn i våre naboland.

Jeg er altså grunnleggende optimist for markedet for sagtømmer. Jeg ser nok større utfordringer for massevirket. Spesielt sliter avisopapirprodusentene med kostbar overkapasitet i et fallende marked. Sjøl om vi ser konturene av variert anvendelse for massevirket i framtida, så er det vanskelig å se alternativene til kartong- og papirindustrien som avtager av store volumer i det overskuelige bildet. Når vi vet hvor viktig massevirkeprisen er for den totale økonomien i skogbruket, er det viktig for oss at industrien kommer seg i posisjon til å tjene penger igjen.

Til tross for at himmelen enda ikke er helt skyfri i tømmermarkedet, ser jeg mye mer av sola nå enn for ett år siden. Økende fokus på klimaspørsmål har definitivt plassert skog og tre på vinnerlaget når det gjelder karbonfangst, lagring, byggeri og energi. Jeg er også trygg på at miljøegenskapene til vårt produkt vil gjøre fiber attraktivt i stadig nye sammenhenger. Jeg kan som eksempel vise til Borregaard som gjennom FoU finner ny anvendelse for de forskjellige bestanddelene i treet til ulike produkter. Noe som har ført til at de årlig har omtrent 20 % av

inntekta si fra produkter som ikke eksisterte for 5 år siden. En videreutvikling av nanoteknologien vil også opplagt gi nye og spennende anvendelsesområder for trefiber. Selvsagt vil de mer tradisjonelle anvendelsesområder ha størst betydning for avsetningen vår i overskuelig framtid, men eksempelet sier mye om trefiberets unike kvaliteter og muligheter.

Som nasjon går vi fra en situasjon med høye oljeinntekter og inn i en situasjon der vi må finne andre konkurransedyktige næringer å bygge velferden på. "Den grønne oljen" representerer en viktig mulighet for framtidssamfunnet ved at den skaffer råstoff som både er fornybart og klimanøytralt.

Fordi skogen representerer et så viktig råstoff i framtidssamfunnet, vil høg skogproduksjon bli et viktig samfunnsmessig mål. Vi har en verdikjede som er basert på fornybare ressurser, og er ei av få næringer hvor økt aktivitet både gir positive bidrag til verdiskapingen i samfunnet og til å løse klimautfordringen. En helt fersk undersøkelse om holdninger til skog og skogbruk, viser at i Innlandet mener omkring 85 % at et aktivt skogbruk er bra for miljøet. Nesten like mange er – heldigvis, uenig i at det er best for miljøet å la skogen stå urørt. Skogbruket får også et godt skussmål ved at over halvparten av de spurte er uenig i påstanden om at skogbruket i dag er dårligere til å ta miljøhensyn enn for 20 år siden. Dette er sterke tall som gir oss gode grunner til å fortsette å være optimister.

Til slutt vil jeg benytte anledningen til å takke alle ansatte for innsatsen i året som gikk. Vil også rette en takk til samarbeidspartnere - og ikke minst til dere skogeiere, for samarbeidet i året som for alltid blir stående som det året Mjøsen Skog ble 100 år.

Styreleder Even Mengshoel, Mjøsen Skog BA
Ulvenvegen 255, 2372 Brøttum
Mob. 952 74 303
E-post: even.mengshoel@bbnett.no